RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 612534

Onderwerp: Kadernota 'Samen aan Zet': de volgende stap in de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis

Voorstel

1. De regionale kadernota ‘Samen aan zet’ vast te stellen.
2. Het bijgevoegde Bestuurlijk akkoord Beschermd Wonen voor kennisgeving aan te nemen.

Inleiding

De samenwerkende gemeenten in de regio Centraal Gelderland (Arnhem, Rheden, Renkum, Lingewaard, Westervoort, Duiven, Overbetuwe, Zevenaar, Doesburg en Rozendaal) werken sinds 2019 aan de regionale transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis.

In onze regio zetten we de komende jaren een belangrijke vervolgstap in de transformatieopgave van beschermd wonen naar beschermd thuis. Dit wordt van ons verwacht, vanuit inwoners en cliënten, maar ook vanuit het Rijk. U bent in eerdere raadsbrieven (1 februari 2021 en 15 juni 2021) geïnformeerd over de planning van de inhoudelijke en financiële doordecentralisatie van beschermd wonen.

Kern van de verandering is dat zowel maatschappelijke opvang als beschermd wonen veel meer lokaal ‘in de wijk’ wordt georganiseerd. Kwetsbare inwoners kunnen zo zelfstandig (blijven) wonen en onderdeel zijn van de samenleving. Voor hen die dit nodig hebben, blijven beschermd wonen en opvang als vangnet bestaan.

Het succes van de verandering is voor een belangrijk deel afhankelijk van onze prestatie om voldoende woningen vrij te maken. De komende jaren moet in iedere gemeente een gevarieerd aanbod aan woonvarianten worden gecreëerd om personen zelfstandig of kleinschalig te kunnen laten wonen. De transformatieopgave is hiermee niet alleen een opgave van de portefeuillehouder Wmo, maar ook die van de portefeuillehouder Wonen.
We gaan met elkaar de uitdaging aan om de komende tien jaar een grote verandering tot stand te brengen. Dit vraagt om betrokkenheid van elke gemeente in de regio. Deze Kadernota, geschreven voor de tien gemeenteraden van de samenwerkende gemeenten heet dan ook ‘Samen aan zet; de volgende stap in de transformatie’. Meer dan de afgelopen jaren, zullen we deze stap gezamenlijk zetten.

GEMEENTE Arnhem

Korte samenvatting kadernota

In de kadernota wordt de regionale vervolgkoers uitgebreid beschreven. Hieronder een korte samenvatting van de verschillende onderdelen:

- Meerjarige visie

De transformatie beschermd thuis is een meerjarig traject. De commissie Dannenberg gaf in 2015 al aan uit te gaan van een periode van 15 jaar. We zijn een eind op weg, maar we hebben de komende jaren echt nog werk te verzetten om ervoor te zorgen dat kwetsbare inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen en onderdeel zijn van de samenleving. Voor hen die dit nodig hebben blijven beschermd wonen en opvang als vangnet bestaan.
Om de visie te vertalen naar stappen en keuzen, maken we jaarlijks een regionaal uitvoeringsplan, dat vanuit de regionale programmaorganisatie wordt opgesteld. Hierin zetten we samen de schouders onder de vernieuwing, we zetten pilots en projecten op met aanbieders en inwoners en we organiseren het zo dat we ervaringen kunnen delen. Want de gewenste verschuiving van wonen in een instelling naar lokaal en zelfstandig wonen met begeleiding, is een proces van jaren dat wij alleen samen voor elkaar kunnen krijgen. Elke twee jaar evalueren we onze koers en stellen deze waar nodig bij vanuit het programma Samen aan Zet.

- Lokale verantwoordelijkheid

Onze opgave is de lokale infrastructuur zo in te richten dat ondersteuning dichtbij de inwoner en integraal wordt georganiseerd. Preventie en vroegsignalering zijn hierbij belangrijke kernbegrippen. We willen dat in iedere gemeente een basisset, een soort gereedschapskist, aan voorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden aanwezig is. Dit is belangrijk om het mogelijk te maken dat inwoners zelfstandig kunnen blijven wonen (voorkomen van instroom) en dat inwoners die beschermd hebben gewoond en uitstromen, voldoende steun krijgen om weer zelfstandig te gaan wonen (bevorderen uitstroom).
We spreken af dat iedere gemeente een lokaal plan maakt en werkt aan de gemaakte, niet vrijblijvende, afspraken. Ook het zorgen voor voldoende geschikte woonruimten is een belangrijk onderdeel hiervan.

- Regionale programmasturing

Sinds 2019 werken we met een programma-aanpak om het Transformatieplan Samen aan Zet 2019-2021 uit te voeren. Een ambitieuze stuurgroep van betrokken wethouders (de Stuurgroep Samen aan Zet) zet sinds 2019 de bestuurlijke lijnen uit. Medio 2021 is de programmaorganisatie versterkt, omdat de datum van de doordecentralisatie dichterbij komt. Er is een ambtelijk projectteam aan de slag met de voorbereiding van de doordecentralisatie. We zetten onze samenwerking via het programma Samen aan Zet voort. Er wordt jaarlijks een regionaal uitvoeringsplan opgesteld dat gekoppeld is aan een regionale begroting (zie verder onder 'Financiën').

- Vastleggen van de samenwerkingsafspraken in een convenant

We sluiten per 1 januari 2022 een samenwerkingsovereenkomst. We kiezen voor de lichtste juridische vorm, een convenant. Hier hebben andere regio's zeer goede ervaringen mee en we voorkomen hiermee onnodige bureaucratie.

In het convenant regelen we onze besluitvormingsstructuur. We sluiten aan bij bestaande bestuurlijke regionale overlegstructuren in het sociaal domein. Bestuurlijke besluiten worden genomen in de

afzonderlijke gemeenteraden en colleges. Afstemming vindt plaats in het regionaal portefeuillehouders-overleg Zorg (RPO). De stuurgroep Samen aan Zet vervult gedurende de looptijd van het convenant de rol van bestuurlijk aanspreekpunt voor de uitvoering van dit convenant en bijbehorende taken en bereidt adviezen voor ten behoeve van het RPO Zorg.

Met het convenant regelen we een meerjarig commitment aan de regionale samenwerking en de transformatieopgave. We evalueren het convenant tussentijds, waarmee aanpassingen mogelijk zijn.
De Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) waarover wij u eerder informeerden (raadsbrief d.d. 9 februari 2021) schrijft regionale samenwerking voor als het gaat om beschermd wonen en maatschappelijk opvang. De invulling is een keuze, de geformaliseerde samenwerkingsstructuur is een verplichting.
Aangezien de doordecentralisatie van de maatschappelijke opvang is opgeschoven, wordt nu nog geen invulling gegeven aan de NvO voor de maatschappelijke opvang.

- Een nieuw toegangsmodel

De uitvoering van beschermd wonen is sinds 2015 belegd bij Arnhem als centrumgemeente. De centrumgemeente-constructie eindigt op 31 december 2021. We zien het eerste jaar van de inhoudelijke doordecentralisatie (2022) als een opstapjaar. In 2022 handhaven we de toegang via de Stichting Sociale Wijkteams Arnhem.
Vanaf 1 januari 2023 wordt de toegang tot beschermd wonen anders georganiseerd. Een nieuw toegangsmodel is nodig om een doorgaande lijn van voorzieningen (lokaal en regionaal) te bewerkstelligen.
In 2022 wordt met een zorgvuldig implementatietraject de huidige regionale toegang via de wijkteams Arnhem omgevormd naar een hybride toegangsmodel. Dit houdt in dat er gewerkt gaat worden met een lokale toegang én een regionaal expertiseteam. Dit expertiseteam bevordert en borgt een uniforme werkwijze en biedt inhoudelijke ondersteuning.
Voorwaarde voor het slagen van dit model is dat er voldoende kennis en expertise lokaal aanwezig is. Een opgave die er voor iedere gemeente al in 2022 ligt, is het inrichten van een lokale toegang, om op 1 januari 2023 gezamenlijk te kunnen starten met het nieuwe toegangsmodel. Elke gemeente kan zelf bekijken hoe de toegang met deze ondersteuning het beste ingebed kan worden in de eigen organisatie.

Uw raad zal nader worden geïnformeerd over de inrichting van deze nieuwe toegang en de gevolgen hiervan voor de Stichting Sociale Wijkteams Arnhem. Er wordt ook onderzocht of er onderdelen van de regionale uitvoering mogelijk ondergebracht kunnen worden bij de Modulair Gemeenschappelijke Regeling Centraal Gelderland (MGR). De inkoop van beschermd wonen is al een taak van de MGR. Voor het onderbrengen van uitvoeringstaken bij de MGR, wordt de hiervoor geldende procedure gevolgd en zal uw raad om een zienswijze worden gevraagd.

Beoogd effect

Als regio geven we invulling aan de verplichting tot regionale samenwerking zoals afgesproken door het Rijk en de VNG in de zomer van 2020. Als de centrumgemeenteconstructie per 31 december 2021 eindigt, hebben we nieuwe samenwerkingsafspraken nodig die financieel, juridisch en organisatorisch geborgd moeten worden. De onderliggende regionale kadernota ‘Samen aan zet ' vormt de basis om onze regionale samenwerking verder in te richten.

Argumenten

1.1 Een gezamenlijke visie is noodzakelijk voor de uitwerking van de transformatieopgave.

Alleen met een door álle gemeenten gedragen gezamenlijke visie kunnen we de transformatieopgave doen slagen. Door het vaststellen van de kadernota “Samen aan zet” wordt door alle regiogemeenten eenzelfde richting en aanpak vastgesteld. Hierdoor is er een gezamenlijke basis voor de verdere uitwerking van de transformatieopgave van beschermd wonen naar beschermd thuis. Ter uitvoering van de regionale kadernota wordt een regionaal uitvoeringsplan opgesteld en lokale uitvoeringsplannen.

1.2 Het bestuurlijk akkoord is het gezamenlijk fundament voor de regionale samenwerking.

Vanuit het Rijk zijn gemeenten verplicht tot niet-vrijblijvende samenwerking in deze doordecentralisatie van beschermd wonen. In het bestuurlijk akkoord zijn afspraken overeengekomen die worden uitgewerkt in een convenant, een 'gezamenlijke' begroting voor 2022 en een regionale begroting vanaf 2023 en volgende jaren (zie verder onder 'Financiën'). Het Bestuurlijk akkoord is door alle tien colleges van burgemeester en wethouders vastgesteld. Door kennis te nemen van het bestuurlijk akkoord, is de raad op de hoogte van de uitgangspunten van deze samenwerkingsafspraken.

Kanttekeningen en risico's

1.1. Alle gemeenteraden van de tien samenwerkende gemeenten moeten de kadernota vaststellen.

Als niet alle tien gemeenteraden de kadernota vaststellen is er geen gezamenlijke visie en basis voor de uitwerking van de transformatieopgave en kan er geen invulling worden gegeven aan de doordecentralisatie van beschermd wonen naar beschermd thuis. Deze kadernota is het vervolg op het eerder vastgestelde plan (Transformatieplan Samen aan Zet 2019-2021) dat ook door alle tien gemeenteraden is vastgesteld. Met onderliggende kadernota wordt de vervolgkoers aangegeven met als doelstelling dat alle tien gemeenten de inspanningen gaan leveren om de verandering tot stand te brengen.

1.2. De verwachting is dat het definitieve verdeelmodel pas in het voorjaar van 2022 bekend zal worden gemaakt.

In de septembercirculaire 2021 zijn de uitkomsten van het verdeelmodel Beschermd Wonen na de uitname Wlz gepubliceerd. De regio Centraal Gelderland is nog steeds een nadeelregio. Het nemen van het besluit tot invoering van het objectieve verdeelmodel beschermd wonen is aan het nieuwe kabinet overgelaten. Gezien het tijdpad is de verwachting dat pas in de meicirculaire 2022 het verdeelmodel definitief bekend wordt gemaakt. Dit is relatief laat voor de gemeentelijke begrotingsprocessen.

Participatie

De kadernota is toegezonden aan de adviesraad Jeugd en Wmo. Met de adviesraad is afgesproken dat ze actief betrokken wordt bij het opstellen van het lokale uitvoeringsplan.
In het proces van de totstandkoming van deze kadernota zijn diverse gesprekken gevoerd met zorgaanbieders, cliënten(vertegenwoordigers) en de Stichting Sociale Wijkteams Arnhem. In de kadernota is terug te lezen wat hieruit naar voren kwam, zie pag. 19 en 25. De inbreng is meegenomen bij de totstandkoming van de kadernota.

Financiën

Verdeelmodel Beschermd Wonen:
In het bestuurlijk akkoord is afgesproken dat de financiële doordecentralisatie van Rijkswege (het objectieve verdeelmodel) kaderstellend is. We volgen hierbij het ingroeipad van 10 jaar zodat gemeenten toe kunnen werken en financieel kunnen toegroeien naar de nieuwe situatie. Op deze manier zorgen we samen voor een geleidelijke overgang van het historische naar het objectieve financiële verdeelmodel.

In het bestuurlijk akkoord zijn de uitgangspunten voor de financiële afspraken vanaf 2021 vastgelegd.
<u>De afspraken voor 2021:</u>
Ambulantiseringsmiddelen
De middelen uit het hoofdlijnenakkoord GGZ (de 'ambulantiseringsmiddelen') zijn voor 2021 door de gemeente Arnhem beschikbaar gesteld aan de regiogemeenten zodat elke gemeente kan starten met de lokale ambulantiseringsopgave (zie collegebesluit 28 september 2021).

Onderbesteding 2021
In het bestuurlijk akkoord is de afspraak gemaakt met de regiogemeenten dat bij een eventuele onderbesteding op de zorgkosten beschermd wonen (Arnhemse begroting 2021 na verrekening van de definitieve uitname van de Wlz-middelen) aan de gemeenteraad van Arnhem wordt voorgesteld om dit bedrag te reserveren in de begroting 2021 en deze middelen mee te nemen naar de regionale opstapbegroting 2022. Via de jaarrekening 2021 zal voorgesteld worden om de onderbesteding toe te voegen aan de bestemmingsreserve Wmo en Jeugdzorg, voor het doorontwikkelen van beschermd wonen in 2022 en volgende jaren.

<u>De afspraken voor 2022:</u>
In 2022 ontvangt de gemeente Arnhem nog de middelen voor beschermd wonen maar dat jaar wordt gebruikt als opstapjaar ter voorbereiding van het werken met een regionale begroting vanaf 2023. Afgesproken is in het bestuurlijk akkoord dat we in 2022, in het opstapjaar, van start gaan met een 'gezamenlijke' opstartbegroting 2022 op basis van begrote kosten en activiteiten, waarbij de gemeente Arnhem een kassiersfunctie heeft. Deze kassiersfunctie houdt in dat:
- de benodigde middelen voor de 'gezamenlijke' opstapbegroting 2022 'gelabeld' zijn in de Arnhemse Begroting;
- de gemeente Arnhem vanuit deze opstapbegroting de voorzieningen voor beschermd wonen en de bijbehorende uitvoeringskosten bekostigt, ten behoeve van inwoners van de gezamenlijke gemeenten.

De gemeente Arnhem was al verantwoordelijk voor de uitvoering van beschermd wonen in de regio, dus bovenstaande leidt niet tot wijzigingen in de Arnhemse begroting 2022.

De afspraken voor 2023:
Vanaf 2023 worden alle gemeenten financieel verantwoordelijk voor beschermd wonen. We zijn dan gezamenlijk financieel verantwoordelijk voor de dekking van de regionale begroting.
De bijdrage die elke gemeente moet leveren ter dekking van de regionale begroting voor 2023 en volgende jaren, wordt in 2022 aan alle gemeenteraden voorgelegd in de vorm van de regionale begroting 2023 en volgende jaren. Deze begroting wordt voorgelegd samen met het onderliggende regionale uitvoeringsplan waarin de activiteiten staan beschreven.

Uitvoering

Na vaststelling van de kadernota zal het college uitvoering geven aan de vervolgacties zoals afgesproken in het bestuurlijk akkoord, te weten:
- afsluiten convenant door alle tien colleges;
- opstellen 'gezamenlijke' opstapbegroting 2022;
- opstellen regionaal uitvoeringsplan/lokaal uitvoeringsplan;
- voorbereiden van het nieuwe toegangsmodel;
- nadere uitwerking van het onderbrengen van de regionale uitvoeringstaken;
- voorbereiden van de regionale begroting vanaf 2023 e.v. jaren;
- inrichting regionale programma-coördinatie.

Communicatie

Alle betrokkenen die mee hebben gewerkt aan de totstandkoming van deze kadernota worden geïnformeerd over dit raadsbesluit.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad
- Kadernota 'Samen aan Zet': de volgende stap in de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis
- Bestuurlijk akkoord juni 2021

RAADSVOORSTEL

Besluit van	
Zaaknummer	612534

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 2 november 2021, nummer: 612534;

gelet op artikel 147 tweede lid van de Gemeentewet;

besluit:

1. De regionale kadernota 'Samen aan Zet' vast te stellen.
2. Het bijgevoegde Bestuurlijk akkoord Beschermd Wonen voor kennisgeving aan te nemen.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem